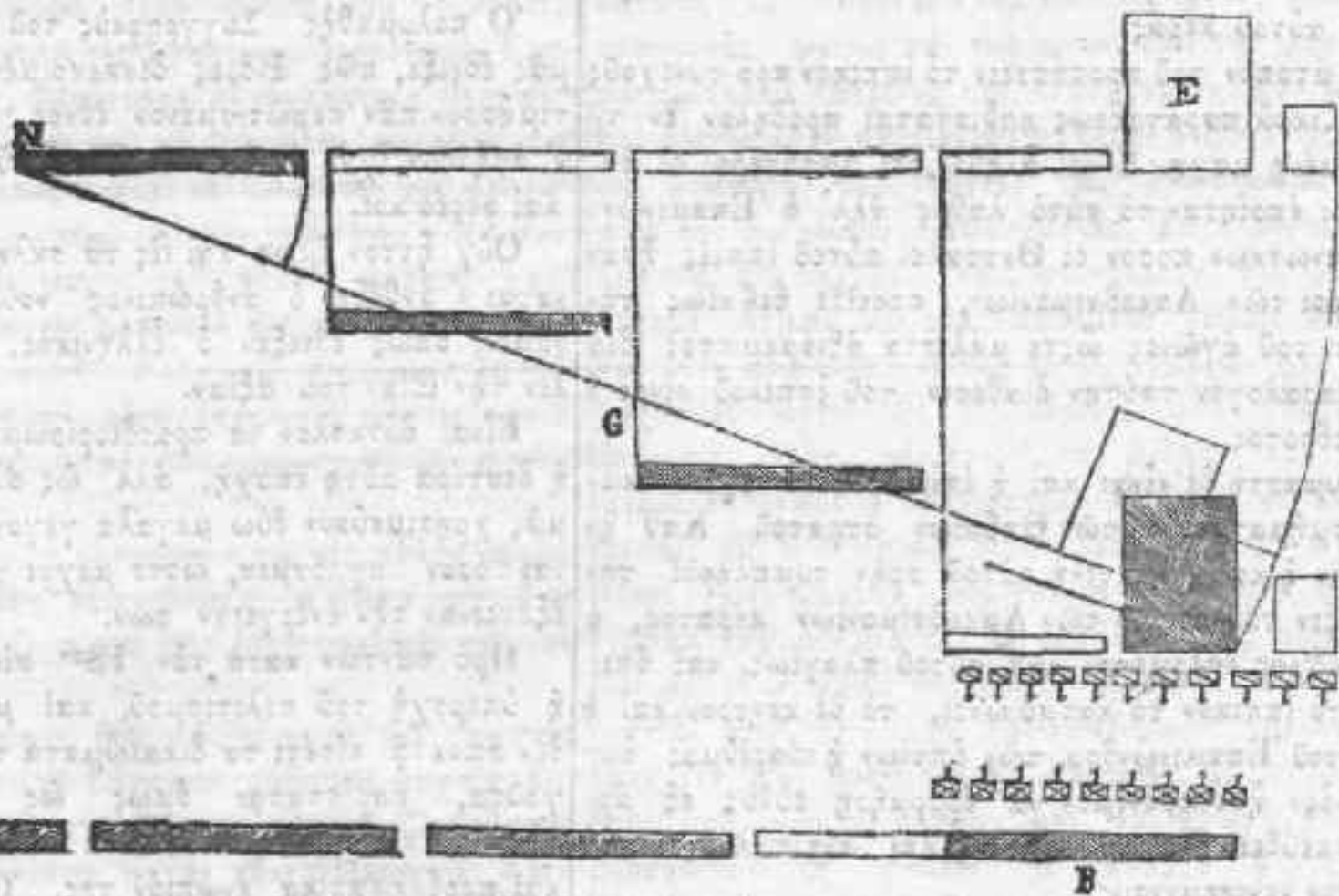

ήθων τούτων ιστοριῶν οἱ συγγραφεῖς δὲν ἐξηγοῦναι καὶ τὸ τί ἐστὶν ἡ παράταξις αὐτῇ, τῆς ὁποίας ἡ ἐφεύρεσις μαρτυρεῖ, ὅτι ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ εὐφυΐα ἐπίσης θαυμαστῇ ἀναδείκνυται εἰς τὴν πρακτικωτέραν καὶ φοβερωτέραν τῶν ἐπιστημῶν ὅσον καὶ εἰς τὰς διανοητικωτέρας καὶ χαριεστέρας. Αὐτοῦ τοῦ ἐμπειροτάτου περὶ τὰ πολεμικὰ Ξενοφῶντος ἡ ἐκθεσις δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἐννοίαν τινὰ σαφῆ τοῦ μεγάλου ἐκείνου κατορθώματος, ἐὰν ὁ ἀναγνώστης δὲν προσλάβῃ ἐπικούρους τοὺς νεωτέρους ἑρμηνευτάς. Καὶ ὑπὸ τούτων λοιπὸν χειρῶν γινώσκοντες, ἐπιφέρομεν ἐνταῦθα ὀλίγα τινὰ πρὸς διευκρίνησιν τῆς ἀξιωματικότητος ταύτης μάχης.

Ἡ δύναμις τῶν Θηβαίων συνεποσοῦτο εἰς ἑπτάκις χιλίους πεζοὺς καὶ πεντακοσίους ἵππους· ἡ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ἦτο σχεδὸν διπλασία. Συνῆλθον δὲ οἱ ἀντίπαλοι ἐπὶ πεδίου ὁμαλοῦ καὶ ἀροῦ ἐπλησίασαν πρὸς ἀλλήλους τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἐλείπετο ἐν τῷ μεταξὺ εἰμὴ ἑκατοντάδων τινῶν βηματίων διάστημα, ἤρχισαν, κατὰ τὸ μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐπικρατήσαν ἔθος, ν' ἀντιπαρατάσσωνται παραλλήλως.

κέρας τοῦ ἰδίου στρατοῦ, νὰ καταστήτῃ ὁμοῦς τὸ κέρας τοῦτο πολὺ ἰσχυρότερον τοῦ ἀντιπάλου κέρατος, καθ' οὗ προέκειτο νὰ ἐπιτεθῇ. Ἐπὶ τούτῳ συνεκρότησεν εἰς τὴν ἄκρην τοῦ εὐώνυμου κέρατος ὀγκωδεστάτην τετράπλευρον σφῆνα Β ἔχουσαν πεντήκοντα ἄνδρας κατὰ βάθος καὶ ἠσφάλισε τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τῆς ὅλης αὐτοῦ παρατάξεως διὰ τοῦ ἐκ τριακοσίων ἐπιλέκτων ἀνδρῶν συγκειμένου ἱεροῦ λόχου. Ταῦτα δὲ διατάξας καὶ διασκορπίσας τοὺς ψιλοὺς ὡς ἀκροβολιστάς, ὁ Ἐπαμινώνδας ὥρμησε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἦτοι πρόκροστος, δηλαδὴ κλιμακῆδόν, ὡς ὑποδεικνύει τὸ ἰχνογράφημα, ἦτοι στρεφόμενος περὶ τὴν δεξιὰν πτέρυγάν του, ὡς περὶ ἄξονα, καθὰ ἄλλοι μὲν τινες εἰκάζουσι δὲ διὰ στικτῆς, γραμμῆς N. G. ἐσημειώθη ἐν τῷ ἰχνογραφῇματι.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκπλαγέντες διὰ τὸ κίνημα τοῦτο, τοῦ ὁποίου δὲν ἐνόησαν ἐκ πρώτης ἀφετηρίας τὴν πρόθεσιν, ἔσπευσαν νὰ ἀποσπάρωσι τὴν φάλαγγα Β διὰ νὰ ἀναχαιτίσωσι τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἐπαμινώνδου καὶ νὰ ἀποφύγῃσι τὴν κύκλωσιν. Ἀρξαμένης δὲ μετ' ὀλίγον τῆς συμπλοκῆς, τὸ ἱππικὸν τῶν Θηβαίων, ἀσυγκρίτως

Σχέδιον τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης.

Ἐντεῦθεν οἱ Θηβαῖοι, οἵτινες, διὰ τὸ εὐάριθμον αὐτῶν, δὲν ἠδύναντο νὰ συγκροτήσωσι μέτωπον ἰσομέγεθες μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐκινδύνευσαν νὰ κυκλωθῶσιν ὑπὸ τῆς δεξιᾶς αὐτῶν πτέρυγος· τὸ ἱππικόν, ἀντὶ νὰ κατέχῃ τὴν συνῆθη αὐτοῦ παρὰ τὰ κέρα θέσιν, συνετάχθη, ὡς φαίνεται, ὑπὸ ἑκατέρου τῶν ἀντιπάλων, εἰς σῶμα ἓν καὶ προετάχθη τῆς μιᾶς ἄκρας ἑκατέρας τῶν φάλαγγων, ὡς δείκνυται ἐν τῷ παρατεθειμένῳ ἰχνογραφῇματι.

Ἀλλὰ, τούτων γενομένων, ὁ Ἐπαμινώνδας εἶδεν, ὅτι θέλει πιθανώτατα καταβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ἐὰν κινήσῃ ὁλόκληρον αὐτοῦ τὸ μέτωπον κατὰ τῶν διπλασίων ἐκείνου δυνάμεων· ὅθεν εὐφραδέστατα ἀπεφάνισεν νὰ μὴ ἐπαγάγῃ κατ' αὐτοῦ εἰμὴ τὸ εὐώνυμον

τῷ λόγῳ ἐπιτηδειότερον ὅν τοῦ Σπαρτιατικοῦ, κατέβαλε τοῦτο καὶ τὸ συνώθησεν ἐπὶ τὴν ὀπισθεν τεταγμένην φάλαγγα. Τότε ἡ φοβερὰ τοῦ Ἐπαμινώνδου σφῆν, ἐπιπετοῦσα κατὰ τῆς διαταραχθείσης ἤδη ταύτης φάλαγγος, τὴν διέρρηξε καὶ τὴν διεπέρασεν ἐν ᾧ καιρῷ ὁ ἱερὸς λόχος ἐπήρχετο ἐκ πλαγίου καὶ ὀπισθεν κατὰ τῶν πολεμίων. Ἐν τῷ ᾧμα τὸ μὲν ἱππικόν τῶν Θηβαίων προῆλθεν ἐπὶ τὴν καταδίωξιν τῶν πρώτων Λακεδαιμονίων φυγᾶδων, τὸ δὲ νικηφόρον πεζικόν, ὠφελούμενον ἀπὸ τῆς ὑπεροχῆς του, προέβαιναν ἀδιαλείπτως πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις, θορυβηθεὶς διὰ τὴν τροπὴν τῆς δεξιᾶς του πτέρυγος, θεωρῶν δὲ προσεγγίζουσιν καὶ τὴν ἄλλην τῶν Θηβαίων δύναμιν (τὸ κέντρον καὶ τὸ δεξιὸν κέ-